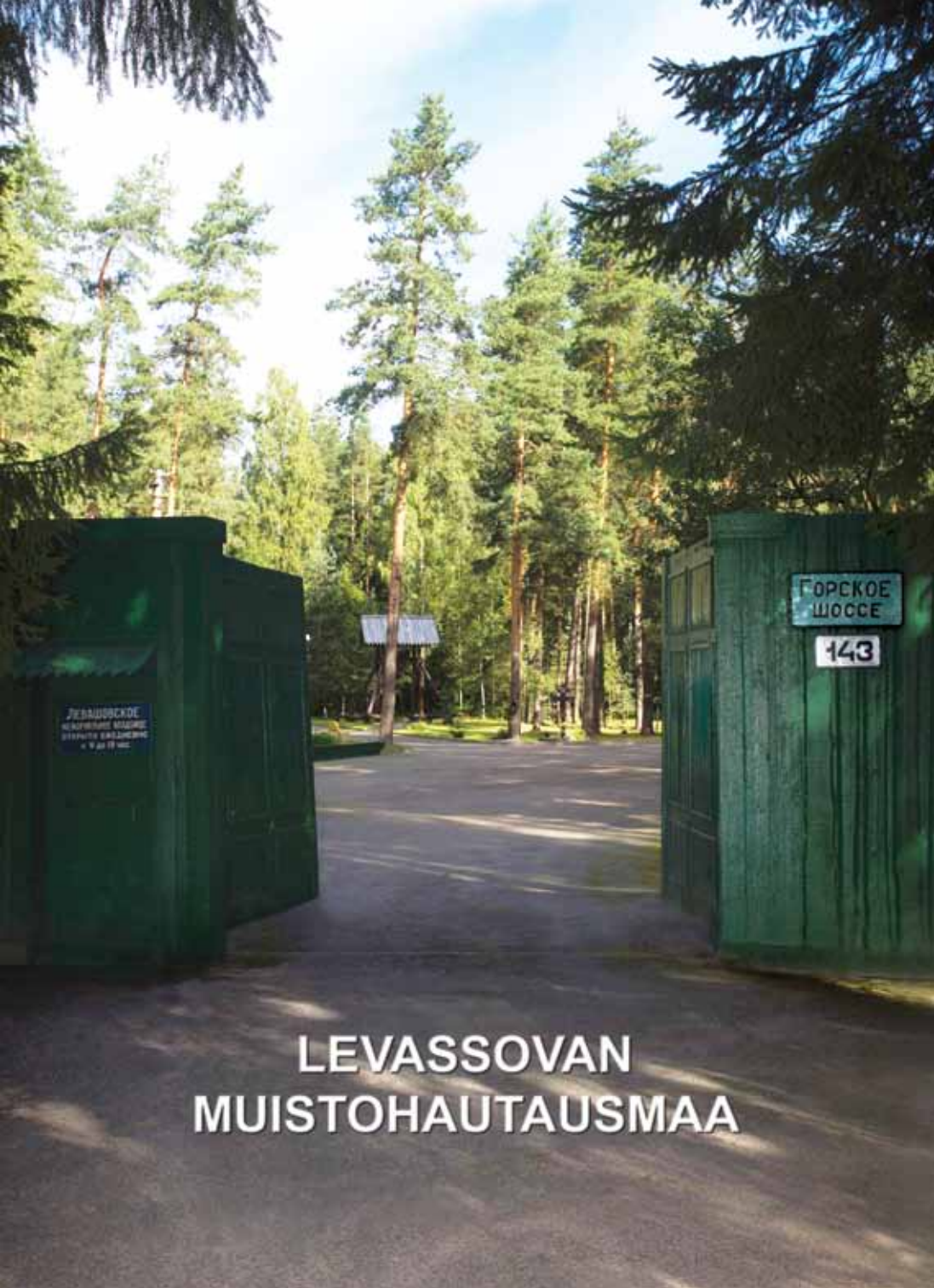

ЛЕВАСОВСКОЕ
ПОГРЕБИЩЕ
ПЯТИГОРСКОГО РАЙОНА
с 19 до 18 лет

ГОРСКОЕ
ШОССЕ

143

LEVASSOVAN MUISTOHAUTAUSMAA

Totalitarismin Moolok -muistomerkki

HISTORIAN SIVUJA

Voisinpa nimeltä mainita jokaisen...

Anna Ahmatova

Rauhaisa metsäkolikka jota ympäröi korkea, piikkilangalla päällystetty aita. Kulkutiet ovat hyvin hoidetut, harvakseltaan kuuluu kellojen soitto. Kävijät ovat asettelleet ”hautakivet” aivan toisin kuin tavallisilla hautausmailla: teloitettujen kuvat on kiinnitetty puihin ja hautakummut peitetty kävyillä ja kivillä. Yhdenkään vainajan ei voi varmasti sanoa olevan haudattuna juuri tähän.

Lähellä Levassovan kylää sijaitsevan NKVD–NKGB–MGB:n salaisen hautausalueen historia alkoi vuonna 1937, jolloin oli kulunut 20 vuotta lokakuun vallankumouksesta ja VTŠK–OGPU–NKVD:n perustamisesta sekä julistettu pidettäväksi uuden stalinilaisen perustuslain mukaiset vapaat Neuvostoliiton Korkeimman neuvoston vaalit.

Kansantalouden toisen viisivuotissuunnitelman (1933–1937) oli määrä huipentua ”kapitalististen ainesten lopulliseen eliminoimiseen” ja sosialismin ”pääpiirteissään” saavuttamaan voittoon. Oli tullut aika päästä eroon kaikista epäluotettavista.

Toinen päivä heinäkuuta 1937 VKP(b):n Keskuskomitean politbyroo käsitteli kysymystä ”neuvostovastaisista aineksista” ja päätti, että Keskuskomitealle on viiden päivän kuluessa tehtävä esitykset kolmijäsenisten tuomioistuinten (troikka) kokoonpanoista sekä teloitettaviksi ja karkotettaviksi tuomittavien lukumääristä.

Heinäkuun 31. päivänä politbyroo vahvisti SNTL:n sisäasioiden kansankomissaari N.I. Ježovin salaisen operatiivisen käskyn nro 00447, joka oli otsikoitu seuraavasti: ”Entisiin kulakkeihin, rikollisiin ja muihin neuvostovastaisiin aineksiin kohdistuvasta rankaisuoperaatiosta”. Jokaiselle tasavallalle, aluepiirille ja alueelle oli laadittu suunnitelmat ”ensimmäisen ja toisen asteen rankaisutoimenpiteiden kohteeksi joutuvista”. Ensimmäinen aste tarkoitti teloitusta ampumalla, toinen aste 8–10 vuoden leirituomiota.

Operaatio aloitettiin Neuvostoliiton Euroopan puoleisessa osassa 5. elokuuta, Keski-Aasiassa 10. elokuuta ja Itä-Siperiassa sekä Kaukoidässä 15. elokuuta. Tarkoitus oli saattaa se päätökseen neljässä kuukaudessa, eli stalinilaisen perustuslain merkkipäivään ja Neuvostoliiton Korkeimman neuvoston vaaleihin mennessä.*

Heinäkuun 31. päivänä Sisäasiain kansankomissariaatin (NKVD) Leningradin kaupungin ja kaupunkia ympäröivän alueen paikallispäällikkö L.M. Zakovski sai Moskovasta oman kappaleensa käskystä nro 00447. Leningradin kaupunkia ja aluetta koskevan käskyn mukaan troikan, johon kuuluisivat NKVD:n aluepäällikkö, aluesyyttäjä sekä VKP(b):n (puolueen) aluekomitean toinen sihteeri, oli 5. elokuuta

* Ljubjanka. Stalin i Glavnoje upravljenije gosbezopasnosti NKVD, 1937–1938. Moskova 2004, ss. 234–235, 273–282.

Kellotorni

alkaan tuomittava teloitettaviksi 4 000 henkilöä sekä leiri- ja vankeusrangaistuksiin 10 000 henkilöä. Käsken liitteinä olivat mallikappaleet tutkimusasiakirjasta, troikan pöytäkirjasta sekä salakielisähkeestä, joilla teloituksista tuli raportoida Moskovaan viiden päivän jaksoissa. Tutkimamenettely määrättiin nopeutetuksi ja yksinkertaistetuksi.

Elokuun 1. päivänä 1937 Zakovski antoi alueellisen käsken nro 00117 ja määräsi vastuun operaation johtamisesta varamiehelleen V.N. Garinille.*

Samaan aikaan koko maassa ja myös Leningradin alueella aloitettiin laajamittainen ”kansallisuuksittain suunnattu” operaatio ”vakoojia ja tihutyön tekijöitä” vastaan. Sisäasiain kansankomissariaatin salaisissa operatiivisissa käskyissä ”saksalaisista” (nro 00439), ”puolalaisista” (nro 00485) sekä ”harbinilaisista” (nro 00593) annettiin paikallistason ohjeet teloitettaviksi tuomittavien ”vakoojien” luetteloiden laatimisesta. Listat oli vahvistuttava Moskovassa sisäasiain kansankomissariaatin komissiossa ja Neuvostoliiton prokuraattorin virastossa. Asiaa koskeva menettelytapaohjeisto oli esitetty ”puolalaiskäskyssä”.

Voimaan astui myös sisäasiain kansankomissariaatin käsky nro 00486 ”Isänmaanpettureiden vaimojen ja lasten rankaisemisesta”. Erillinen Solovetskin vankilassa suoritettavia teloituksia koskeva suunnitelma lähetettiin Leningradiin NKVD:n direktiivinä nro 59190.

Leningradin alueeseen kuuluivat tuolloin myös nykyiset Murmanskin, Novgorodin ja Pihkovan alueet sekä osia Vologdan alueesta, joihin NKVD:n Leningradin aluehallinnon operaatiot myös ulottuivat.

Pidätetyiksi joutui henkilöitä, jotka olivat NKVD:n kirjoissa joko aikaisempien rankaisutoimien, poliittisen menneisyytensä, ”yhteiskunnallisen alkuperänsä” tai kansallisuutensa takia. Pidätyksiä tehtiin salaisten tiedottajien virkatyönä tekemien tai tavallisten kansalaisten ilmiantojen perusteella, kuin myös väärennettyjen kuulustelupöytäkirjojen nojalla. Joulukuuhun 1937 mennessä kaikki pidätys- ja tuomitsemissuunnitelmat oli täytetty tai ylitetty. Leningradissa ja muissa alueen kaupungeissa järjestettiin näytösoikeudenkäyntejä ”kansan vihollisia ja tihutyön tekijöitä” vastaan.

Tammikuun 31. päivänä 1938 VKP(b):n politbyroo hyväksyi uuden ”neuvostovastaisia aineksia” koskevan päätöksen ja vahvisti ”lisäluettelon rankaisutoimien kohteiksi joutuvista”. Leningradin alueella suunnitelma koski ensimmäisen asteen toimenpiteiden osalta 3 000 ja toisen asteen osalta 1 000 henkilöä. Operaatio oli määrä saattaa päätökseen vuoden 1937 maaliskuun 15. päivään mennessä. Samalla politbyroo päätti jatkaa ”kansallisuuksittain kohdistettuja” rankaisutoimenpiteitä. ”Puolalaisten, latvialaisten, saksalaisten, virolaisten, suomalaisten, kreikkalaisten, iranilaisten, harbinilaisten, kiinalaisten ja romanialaisten vakooja- ja tihutyö-osastojen murskaaminen” samoin kuin ”bulgaari- ja makedonialaiskaaderien hajottaminen” oli määrä suorittaa vuoden 1938 huhtikuun 15. päivään mennessä.**

* Leningradskij martirolog, 1937–1938, osa 5. Pietari 2002, ss. 618–630, kuvat 89–91.

** Lubjanka. Stalin i Glavnoje upravlenije gosbezopasnosti NKVD, 1937–1938. Moskova 2004, ss. 467–469.

Muistokivi.

*Ensimmäinen menehtyneitten muistoksi pidetty
muistojumalanpalvelus 21. lokakuuta 1989*

Molemmat rankaisoperaatiot jatkuivat kuitenkin vuoden 1938 maalis-huhtikuun jälkeenkin.

Tutkimusten mukaan Leningradin alueella teloitettiin vuonna 1937 kaikkiaan 19 370 henkilöä. Vuonna 1938 teloitettujen määrä oli 21 536 kansalaista. Puolentoista vuoden aikana teloitettiin siis yli 40 000 ihmistä. Heidän joukossaan oli sellaisia tunnettuja tiedemiehiä kuin japanintutkijat N.A. Nevski ja D.P. Žukov, bysantintutkija V.N. Beneševitš, teoreettisen fysiikan tutkija M.P. Bronštein, runoilijat Nikolai Olejnikov ja Boris Kornilov, valokuvaaja Viktor Bulla sekä kirurgi Erik Gesse.

”Kansan vihollisiksi” kirjattiin työläisiä ja talonpoikia, opettajia ja opiskelijoita, lääkäreitä, sotilaita, rautatieläisiä, tehtaanjohtajia ja talonmiehiä...

Epäilyksiä herättivät kaikkiin uskontokuntiin kuuluvat uskovaiset, etenkin papit, munkkielämään vihkiytyneet ja kirkkoneuvostojen jäsenet. Garinin raportissa vuodelta 1937 esitetään, että papiston edustajille Leningradin alueen NKVD-hallinnon kolmijäseninen erikoistuomioistuin oli antanut seuraavat tuomiot: ensimmäisen asteen tuomion sai 869 ja toisen asteen tuomion 962 henkilöä. Kirkon aktiiveja tuomittiin ensimmäisen asteen rangaistukseen 320 ja toisen asteen rangaistukseen 246 henkeä. Leningradissa teloitettujen joukossa olivat ortodoksipapit Fjodor Kedrov, Fjodor Okunev, Vladimir Pylajev, *Pyhien isien ensyklopedian* käsin kirjoittanut Vladimir Novotšadov, katoliset kirkonmiehet Jan Worslaw ja Igor Akulov (pappismunkki Epifanos), rabbi Honon Epštein, lamat Tsyren Abidujev ja Žan Tsybikov sekä luterilaispastorit Ferdinand Bodungen ja Pjotr Brax.*

NKVD:n käsky nro 00447 edellytti että ”teloitustuomioiden toimeenpanopaikat ja ajankohdat on ehdottomasti pidettävä salassa”. Zakovskin vahvistamia teloitusten suoritustapaa koskevia ohjeita ei ole löydetty.

Teloitusmääräysten ja teloitettavien vartiointiohjeistusten mukaan ammuttaviksi tuomitut Leningradin alueen asukkaat vietiin Leningradiin Nižgorodskaja-katu 39 sijaitsevan turvallisuushallinnon vankilan erilliselle tutkintapidätysosastolle. Samaan paikkaan siirrettiin ennen teloituksen toimeenpanoa myös vangit, joita oli pidetty Voinovin kadulla sijaitsevassa turvallisuushallinnon vankilassa (Špalernaja) sekä Arsenalnaja naberežnaja -kadulla sijaitsevassa tutkintovankila nro 1:ssä (Kresty). Joukkoteloitukset toteutettiin siis nimenomaan Nižgorodskaja-kadun vankilassa, joka oli tilava ja jossa oli parhaat kulkujärjestelyt. Tuomioiden toimeenpanijoina olivat NKVD:n Leningradin aluehallinnon komendantinviraston työntekijät, joiden päällikkönä oli aluekomendantti A.R. Polikarpov. Kun teloitettiin henkilöitä, joita ei ollut tuomittu oikeudessa, tuomioita ei teloitettaville luettu. Heille sanottiin, että heidät viedään toiseen paikkaan, esimerkiksi lääkärintarkastukseen. Henkilökohtaiset tavarat otettiin pois ja heitettiin yhteiseen kasaan. Kädet sidottiin selän taakse. Henkilötiedot (nimi, syntymävuosi ja -paikka jne.) tarkistettiin. Teloitustapahtumaa seuraa-massa ei

* Tammikuusta 1990 elokuuhun 1998 tuomioistuinten ulkopuolella langetettujen kuolemantuomioiden nojalla Leningradissa teloitettujen kansalaisten luetteloa julkaisi Vetšernij Leningrad-lehti (vuodesta 1991 Vetšernij Peterburg). Vuodesta 1995 Venäjän kansalliskirjasto on julkaissut moniosaista kirjasarjaa *Leningradskij martirolog* (Leningradin marttyyrien luettelo), jossa kerrotaan kaikista teloitusten uhriksi joutuneista Leningradin kaupungin ja sitä ympäröivän alueen asukkaista tai sieltä kotoisin olevista henkilöistä. Vainojen kohteiksi joutuneiden muistokirja on luettavissa sähköisessä muodossa Venäjän kansalliskirjaston yhteydessä toimivan Vozvraščjjonnye imena (Palautetut nimet) – keskuksen verkkosivuilla (<http://www.vizs.nlr.ru>).

Hautausmaan aita (sisältäpäin) ja vartiokoiran polku, kesäkuu 1990

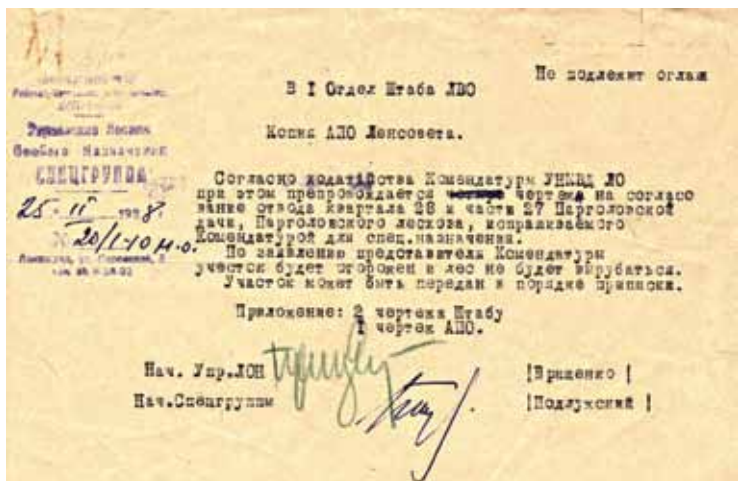
Entinen vartiorakennus, kesäkuu 1990

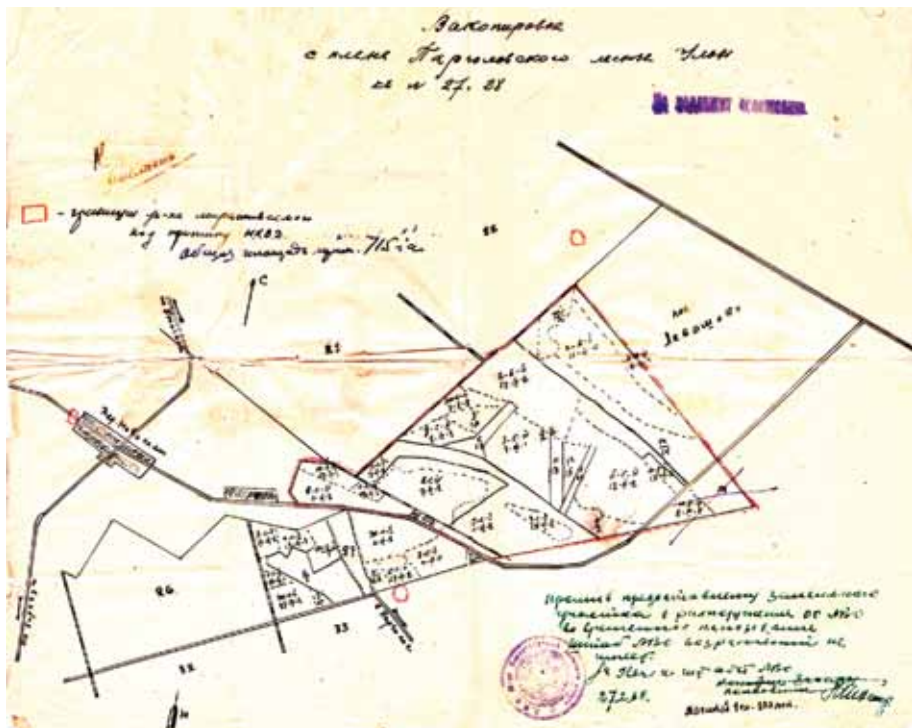
Matkalla ensimmäiseen muistojumalanpalvelukseen, 1989

Ensimmäiset kävijät, 1989

Asiakirja metsäpalkan luovuttamisesta "erityistarkoituksiin", 1938

NKVD:n salaiseksi hautausalueeksi luovutetun tontin pohjapiirros, 1938

ollut syyttäjänviraston edustajia eikä lääkäreitä. Ampumistuumioita ei vuosina 1937–1938 aina käytännössä toimeenpantu ampumalla. Eri paikkakunnilla käytettiin paikallisista olosuhteista riippuen myös kuristamista, hukuttamista ja päähän kohdistuvaa kuoliaaksi nuijimista. Tuomitut saatettiin myös surmata matkalla teloituspaikalle kuljetusauton pakokaasulla tai pinoamalla heidät päällekkäin pressulla peitettyyn kuorma-autoon kapulat suussa, tai kuten NKP:n keskuskomitean puhemies J. V. Stalinin lähinen rehabilitointikomisio myöhemmin totesi, saatettiin käyttää jopa kirveitä. Leningradissa tšekistien tiedetään ampuneen uhreja, mutta käyttäneen myös puunuijia.

Teloitusten raportointiasiakirjoissa ilmoitetut teloituspäivämäärät ovat annettujen raporttien mukaisia, mutta eivät läheskään aina paikkansa pitäviä. Ampumiset oli määrää panna toimeen heti, mutta vuorokauden kuluessa tuomion antamisesta oli tuskin mahdollista siirtää tuomittuja Murmanskin, Pihkovon tai muiden kaupunkien vankiloista.

Siksi tuomiot ilmoitettiin toimeenpannuiksi tuomion mukaisella päivämäärällä, mutta sitä mukaa, kun tuomitut toimitettiin määränpäähen, heidän kohdalleen ammuttavien listalle merkittiin ruksi, minkä jälkeen heidät ammuttiin ”toistamiseen”.

Varmuudella tiedetään kymmeniä tapauksia, jolloin vangitut otettiin juuri ennen teloitusta ”sivuun operaatiosta” lisäkuulusteluja tai henkilötiedoissa ilmenneiden epäselvyyksien selvittämistä varten. ”Sivuun otetut” ammuttiin sitten virkamääräyksen perusteella muutamaa päivää, viikkoa tai kuukautta virallista ampumispäivää myöhemmin.

Kirjailija Sergei Kolbasjevin ampumista koskevassa asiakirjassa tuomion toimeenpanopäiväksi on ilmoitettu 30. marraskuuta 1937. Kuitenkin hänet toimitettiin komendantille turvallisuuspalvelun erityisvankilaan siirrettäväksi tammikuun 21. päivänä 1938. Kirjailija ammuttiin ilmeisesti yöllä 22. tammikuuta Nižgorodskaja-katu 39:ssä, eli lähes kolme kuukautta virallista ampumispäivää myöhemmin. Se pitää paikkansa, että eräs vankitoveri näki hänet joulukuussa 1937, mutta ei se, että hänet olisi nähty vielä myöhemmin vankileirillä Taimyrissa.*

Toisaalta monissa tapauksissa tuomion julistamisen jälkeen ilmeni, että tuomittu oli kuollut jo ajat sitten vankilassa sairauteen tai pahoinpitelyn seurauksena.

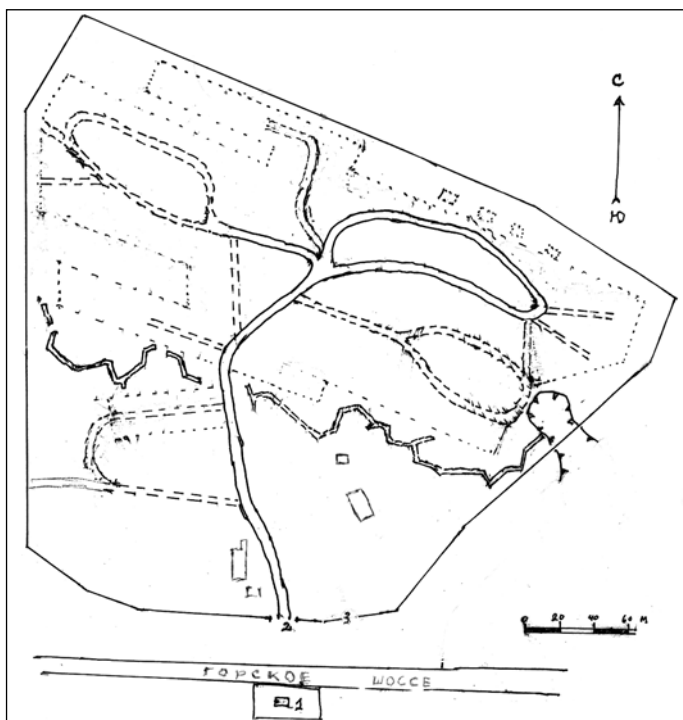
Mitään ihmeteltävää ei ole kertomuksissa, joiden mukaan joitakin ammuttuja oli nähty ampumisen jälkeenkin, sillä virallisesti heidät oli lähetetty ”10 vuodeksi kaukaisille leireille ilman kirjeenvaihto-oikeutta”. Ne, jotka joutuivat kokemaan rakkaimpiensa ja ystäviensä katoamisen, toivoivat vielä näkevänsä heidät elävinä. 1950-luvun jälkipuoliskolta alkaen ammuttujen perheenjäsenet saivat valtiovallan taholta joskus kaksi tai kolmekin valheellista ilmoitusta yhden ja saman ihmisen kuolemasta niin, että eri kirjeissä ilmoitettiin eri kuolinsyyt ja päivämäärät. Nämä päivämäärät osuivat yleensä sotavuosille.

Teloituksia pantiin toimeen myös muissa Leningradin alueen kaupungeissa – Novgorodissa, Pihkovassa, Lotinanpellossa, Belozerskissa (hautauspaikkoja ei ole löydetty) sekä vankileireillä.

* Leningradskij martirolog, 1937–1938, osa 2. Pietari 1996, ss. 171, 431–435, kuvat 46–51; osa 5. Pietari 2002, ss. 537–542.

NKVD:n hautausalue suomalaisella topografikartalla, 1943

Alueen pohjapiirros, johon merkitty hautojen väliset rajat (määritetty maaperässä havaittujen epätasaisuuksien perusteella), 1990

Veräjä ja aitaus (sisältäpäin), 2008

Ajoneuvovaja, 2008

Hälytyskello

Entinen vartiorakennus nykyisin

Muistojumalanpalvelus 30. lokakuuta 2011

*A.N. Voltšonkovin
tekemä muistoristi*

Venäläis-ortodoksinen muistomerkki

Vuoden 1937 loka-marraskuussa 1111 Solovetskin vankilassa pidätettyinä ollutta henkilöä ammuttiin Sandarmohin metsikössä Karhumäen lähellä. ”Erikoistehtävää suorittamaan” saapui Lenigradin NKVD:n hallinto-osaston varapäälikkö M.R. Matvejev. 200 ihmistä ammuttiin vuoden 1938 helmikuussa (teloitusta johti Neuvostoliiton NKVD:n vankilaosaston varajohtaja N.I. Antonov-Gritsjuk). Pitkään luultiin, että sen karkotuserän vangit (504 henkeä), johon kuului muun muassa isä Pavel Florenski, ammuttiin vuoden 1937 joulukuussa Leningradissa. Heidän teloituspaiikkansa voidaan kuitenkin olettaa olevan Lotinanpellon alueella, jonne saapui noihin aikoihin ”erikoistehtävää suorittamaan” komendantti Polikarpovin apulainen P.D. Šalygin.*

Vuoden 1938 marraskuussa vainot yllättäen keskeytyivät. Ješov ja osa NKVD:n muista johtohenkilöistä syrjäytettiin ja osa tuomioiden toimeenpanijoista pidätettiin. Leningradissa jäi ampumatta 999 kuolemaan eli ”korkeimpaan rangaistukseen” tuomittua. NKVD:n Leningradin alueen kolmijäsenisen erityistuomioistuimen pöytäkirjoihin merkittiin näiden henkilöiden kohdalle seuraavaa: ”Tuomiota ei pantu toimeen. Asia on siirretty toimivaltaiselle viranomaiselle.” Heille toki pyrittiin saamaan tuomio, mutta tutkintaprosessit siirtyivät, vaikkakaan eivät kokonaisuudessaan, syyttäjänviraston alaisuuteen. Jotkut vapautuivat puolitoista tai kaksi vuotta pidätyksensä jälkeen tyystin tietämättöminä heille langetetusta kuolemantuomiosta ja annettuaan kirjallisen vaitiololupauksen. Toiset menehtyivät

* Leningradskij martirolog, 1937–1938, osa 2. Pietari 1996, kuvat 78–124; osa 3. Pietari 1998, kuvat 71–292; osa 4. Pietari 1999, ss. 652–668, kuvat 1, 2, 138–153; osa 8. Pietari 2008, ss. 656–676, kuvat 135–143.

Neuvostoliiton katolisten muistomerkin vihkimistilaisuus

Neuvostoliiton katolisten muistomerkki

vankilassa. Toiset taas saivat leirituomion. Jotkut harvat viimeksi mainituista selvisivät hengissä ja saivat palautettua maineensa.

Hengissä selvinneiden todistajanlausunnoista ja syyttäjänviraston tutkimusasiakirjoista päätellen on selvää, että pidätykset olivat vain osa täytettäväksi määrättyä suunnitelmaa. Tutkinat eivät olleet tutkintoja sanan todellisessa merkityksessä, oikeusjutut eivät olleet oikeusjuttuja eivätkä teloitukset teloituksia.

Ihmisiä kidutettiin tutkinnan aikana ja tuomion julistamisen jälkeen. Heidän lapsiaan ja puolisojaan uhkailtiin. Kuulustelupöytäkirjoja pakotettiin allekirjoittamaan niitä lukematta ja annettiin valheellisia lupauksia julkisesta oikeudenkäynnistä.

Kuolemantuomiot, jotka pantiin toimeen vuosina 1937–1938 NKVD:n Leningradin aluehallinnon kolmijäsenisen erikoistuomioistuimen, yleisneuvostoliittolaisen NKVD:n ja syyttäjänviraston, Neuvostoliiton korkeimman oikeuden sotilaskollegion tuomioistuinten sekä Leningradin alueoikeuden erityiskollegion antamien tuomioiden perusteella, olivat aivan omassa mittakaavassaan verrattuna neuvostovallan nimissä tätä edeltäneinä vuosina annettuihin teloitustuomioihin.

Teloituspaikoista ja surmattujen hautausalueista tiedetään vieläkin varsin vähän. Tehdyistä löydöistä ja kaivauksista sekä todistajanlausunnoista päätellen Petrograd-Leningradin alueella teloituspaikkoina sekä teloitettujen ja vankiloissa menehtyneitten hautaamiseen käytettyinä alueina toimivat menneinä vuosina Pietari-Paavalin linnoitus, eräät osat Rževkan tykistöharjoitusalueesta (Lubja-joen sekä Staroje Kovaljovo- ja Bergardovka-kylien ranta-alueet, Koirankankaan metsäalue Toksovon taajaman lähellä ja eräät muut paikat) samoin kuin kaupungin hautausmaat.

Ilmeisesti jo ennen joukkovainojen aloittamista ymmärrettiin, että NKVD tarvitsi

Puolalais-katolinen muistomerkki

Syyttöminä Stalinin vainoissa menehtyneitten virolaisuhrien muistomerkin vihkimistilaisuus

erityisen alueen tämän ennennäkemättömän ihmismäärän hautaamiseen. Tähän tarkoitukseen alettiin vuonna 1937 käyttää Levassovan (ven. Levašovo) kylän lähellä sijaitsevaa tiukasti aidattua ja tarkoin vartioitua aluetta, joka kuului Pargolovon metsätilaan. Helmikuussa 1938 alue luovutettiin lopullisesti NKVD:n aluehallinnolle.

Naapurikylä Novosjolkissa ikänsä asunut A.N. Voltšonkov muistelee, että metsätila oli varakas. Sieltä haettiin joulukuuset kaupunkiin myytäväksi. Novosjolkin lapset kulkivat alueen ohi mennessään kouluun Levassovaan. Täällä he olivat käyneet puolukassa, leikkineet oikeissa juoksuhaudoissa ja nähneet ihka oikean korsun. Vastapäätä tien toisella puolella oli sotilaiden harjoitusleiri ja vähän edempänä lentokenttä. Syyskuussa 1937 lapset menivät tavalliseen tapaan kouluun. Kotiin palatessaan he näkivät, että metsätilan ympärille rakennettiin rivakkaan tahtiin aitausta. Miehet toivat hevoscärryillä lautoja Agalatovon kylässä sijainneelta sahalta ja panivat ne saman tien pystyyn. Kolmisen päivää kolkuteltiin ja aitaus oli valmis. Siitä lähtien kukaan ei tiennyt mitä aidan takana tapahtui. Siellä kävi vihreä umpilava-auto, yleensä öisin. Portti avattiin soittamalla hälytyskelloa, joka on säilynyt näihin päiviin saakka. Portista pyrittiin menemään huomaamatta. Levassovassa kävi autoja sodan jälkeenkin. Oltšonkovin mukaan aina oli hiljaista, mitään laukauksia ei kuulunut. Ainoa ääni oli erälle vartijalle kuuluvan lehmän ammunta.

Oletettavasti teloitettujen ruumiita tuotiin Levassovaan vuoden 1937 elokuusta aina vuoteen 1954 saakka. Virallisten tilastojen mukaan Leningradissa ammuttiin tuona ajanjaksona 46 771 ihmistä, joista 40 485 poliittisten syytteiden nojalla. Viimeisten joukossa olivat niin kutsutun Leningradin jutun yhteydessä teloitetut.

Kaikkia surmattuja ei tietenkään ole haudattu Levassovaan, vaan jotkut vietiin entiseen tapaan tammikuun 9. päivän uhrien muistohautausmaalle, missä haudankaivajat tunnustivat joulukuussa 1937 pappinsa Aleksei Tšuzšovskin.

Levassovan muistohautausmaata lähinnä oleva liikennepysäkki on nimeltään *Kerho*. Sen lähellä oli paikallisen ilmavoimien joukko-osaston maineikas upseerikerho tanssilattiineen, biljardipöytineen ja elokuvateattereineen. Elokuussa 1962 kerholla nähtiin kosmonautti Juri Gagarin. Suuri määrä ihmisiä kuunteli innostuneena Gagarinin kertomusta avaruuslennostaan. Paikalliset lentäjät olivat Gagarinia vastassa sotilaspiirin ilmavoimien varakomentajan Ivan Kožedubin johdolla. Molemmat sankarit kulkivat tietenkin tuon kummallisen aitauksen vieritse pystymättä kuvittelemaan, että se kätkee sisälleen teloitettujen hautausmaan. Joskus 1960-luvun puolivälissä kerho paloi, ja tuli vaurioitti myös kerhon lähellä ollutta osaa aitauksesta. Vanhat kyläläiset muistelevat, että aitausta uusittiin vähin erin. Samalla sitä vedettiin kauttaaltaan hieman sisäänpäin aidattua aluetta kuitenkin avaamatta.

Samoihin aikoihin Leningradin turvallisuushallinnossa laadittiin alueesta muistinvarainen kartta, johon oli merkitty hautapaikkojen lukumäärät ja ajoitukset. Karttaan on merkitty 19 450 ihmisen hautapaikkojen likimääräiset sijainnit. Hautausmaa pidettiin salassa vuoteen 1989 saakka, ja se oli säilynyt lähes alkuperäisessä tilassa. Jäljellä olivat vartiotupa ja vaja, maassa olivat vielä näkyvissä autonpyörien jättämät jäljet. Paikalle oli tosin puolen vuosisadan aikana kasvanut uusi puusto. Karttaan tehtyjen merkintöjen mukaan alueella on vuonna 1965 tehty jotain ”r-töitä” ja 1975–1976 korjaustöitä.

Venäjän saksalaisten muistomerkki

Menehtyneitten juutalaisten muistomerkki

Teloitettujen pihkovaalaisten muistomerkin vihkimistilaisuus

Teloitettujen pihkovaalaisten muistomerkki

Novgorodilaisten muistomerkki

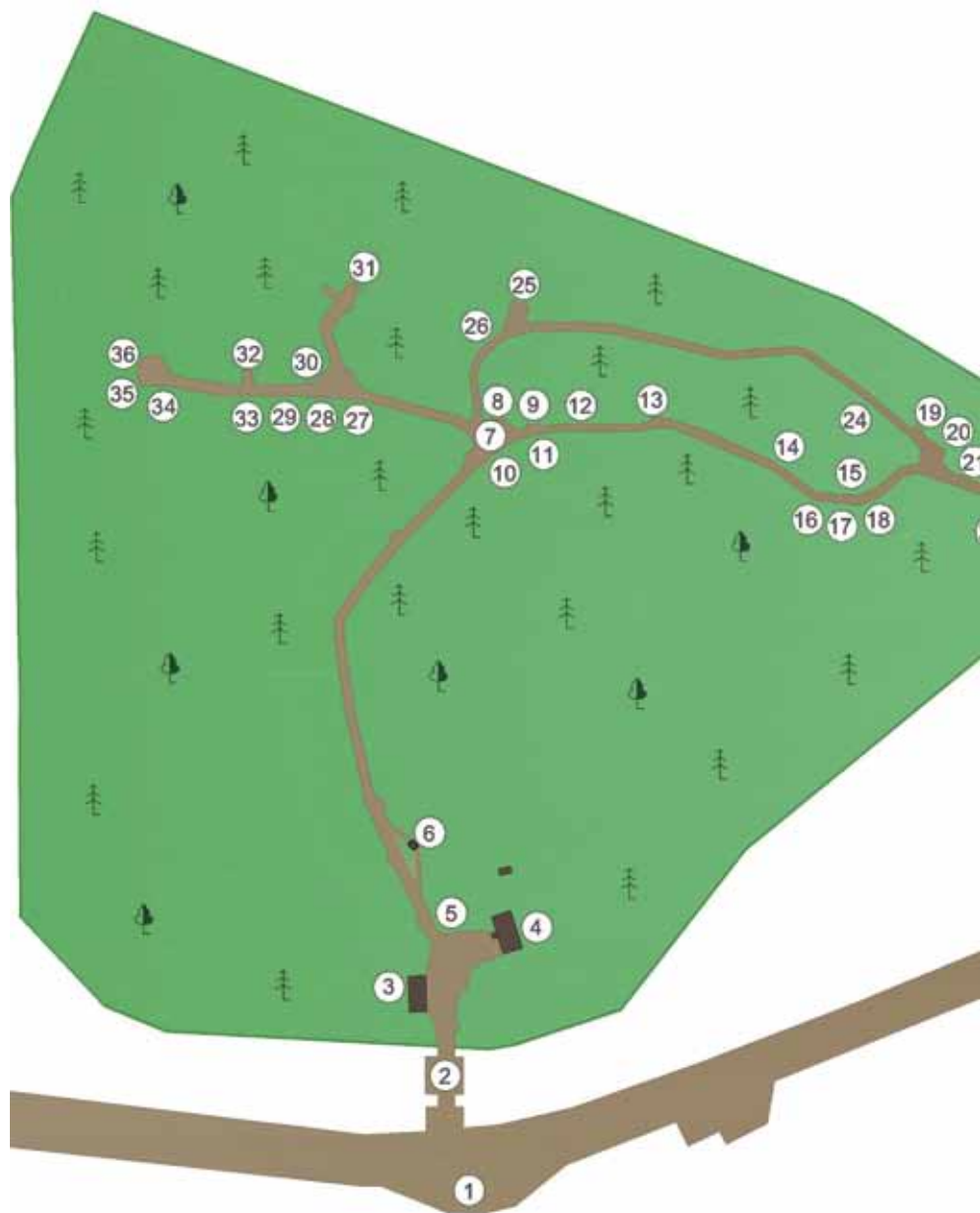
Rovasti Fjodor Okunevin muistomerkki

Goritskin luostarin nunnien muistoristi

Menehtyneitten vologdalaisten muistomerkki

MUISTOMERKKIEN SIJAINTI HAUTAUSMAALLA

-
-
1. Totalitarismin Moolok -muistomerkki.
 2. Sisääntuloportti.
 3. Autotalli.
 4. Entinen vartiorakennus.
 5. A.N. Voltšonkovin pystyttämä muistoristi.
 6. Kellotorni.
 7. Muistokivi.
 8. Venäläis-ortodoksinen muistomerkki.
 9. Puolalais-katolinen muistomerkki.
 10. M.P. Bronšteinin muistomerkki.
 11. Neuvostoliiton katolisten muistomerkki.
 12. Teloitettujen pihkovalaisten muistomerkki.
 13. Poliittisten vainojen uhreina menehtyneitten energia-alan työntekijöiden muistomerkki.
 14. B.P. Kornilovin muistomerkki.
 15. Menehtyneitten vologdalaisten muistomerkki.
 16. Rovasti Fjodor Okunevin muistomerkki.
 17. Goritskin luostarin nunnien muistomerkki.
 18. Novgorodilaisten muistomerkki.
 19. Suomalais-inkeriläinen muistomerkki, 2004.
 20. Suomalais-inkeriläinen muistomerkki, 1994.
 21. Latvialainen Terrorin uhreille -muistomerkki.
 22. Syyttöminä Stalinin vainojen uhreiksi joutuneiden virolaisten muistomerkki.
 23. Venäjän saksalaisten muistomerkki.
 24. Seitsemännen päivän adventistien muistomerkki.
 25. Leningradin assyrialaiten muistomerkki.
 26. N.M. Olejnikovin muistomerkki.
 27. Menehtyneitten ukrainalaisten muistomerkki.
 28. Italialaisten GULAG:in uhrien muistomerkki.
 29. Menehtyneitten norjalaisten muistomerkki.
 30. Valkovenäläis-liettualainen muistomerkki.
 31. Menehtyneitten juutalaisten muistomerkki.
 32. Liettuan katolisten muistoristi.
 33. N.A. Voznesenskin muistomerkki.
 34. Poliittisissa vainoissa menehtyneitten kuuromykkien muistomerkki.
 35. Tšurikovilaisen raittiusyhteisön jäsenten muistomerkki.
 36. Muinaiskristillisen yhteisön jäsenten muistolaaat.

Tammikuun 5. päivänä 1989 NKP:n keskuskomitean politbyroo hyväksyi asetuksen ”lisätoimista oikeuden palauttamiseksi 1930- ja 1940-lukujen sekä 1950-luvun alkupuolen sortotoimien uhreille”. Kun suuresta terrorista oli kulunut puoli vuosisataa, oli tullut aika palauttaa sortotoimien uhrien maine ja kunnostaa teloitettujen hautapaikat. Vuoden 1989 kevääseen mennessä Leningradin Memorial-yhdistyksen Poisk (Etsintä) -ryhmän johtajan V.T. Muravskin tiedossa oli todisteita Levassovan ja joidenkin muidenkin vastaavanlaisten paikkojen olemassaolosta. Samana keväänä Leningradin KGB:n aluehallinto, joka tutki omia arkistojaan sekä muiden kaupunkien arkistojen suljettuja kokoelmia, ilmoitti, että asiakirjatietoja muista vastaavanlaisista paikoista ei ole.

Heinäkuun 18. päivä 1989 Leningradin kaupunkineuvoston päätöksellä nro 544 Levassovan hautausalue julistettiin muistohautausmaaksi ja jo pian tämän jälkeen ilmestyneissä julkaisuissa siitä alettiin käyttää nimitystä *Levassovan tontti*.

Vuosina 1989–1990 yleisvenäläisen Geodesian tutkimusinstituutin geodesian ja maaperätutkimusryhmän asiantuntijat kartoittivat hautausmaa-alueen siellä olevien hautakaivantojen sijainnin selvittämiseksi. Tutkimusryhmä laati maastokuvauksen ja teki alueella porauksia, joiden tulokset vahvistivat oletukset siitä, että haudat sijaitsivat hautausmaan keski- ja pohjoisosissa. Alas painuneisiin joukkohautoihin ripoteltiin meren rannalta tuotua hiekkaa. Hautakuoppien rajat merkittiin kepeillä ja narulla niitä mitenkään erittelemättä. Hautojen avaamiseen sekä vainajien ylöskaivamiseen ja uudelleen hautaamiseen ei ryhdytty.

Toukokuussa 1990 Levassovan muistohautausmaa luovutettiin kaupungille. Samana keväänä A.G. Leljakovin johtaman rakennussuunnitteluyhtymän LenNIIproektin arkkitehtistudio nro 9 sai tehtäväkseen muistohautausmaan suunnittelutyön. Toimeksiantoon kuului myös kellotornin ja rukoushuoneen rakentaminen.

Jo tätä ennen oli aloitettu alueen kunnostus vapaaehtoisvoimin.

Lokakuun 21. päivänä 1989 ja huhtikuun 14. päivänä 1990 hautausmaan keskellä kulkevien polkujen risteyskohdassa hautausmaan vainajille pidettiin ensimmäiset muistojumalanpalvelukset. Samaan paikkaan sijoitettiin myös muistokivi sekä kiinnitettiin puuhun ortodoksinen risti. Vainajien omaiset jättivät puihin muistotekstein varustettuja nauhoja ja valokuvia. Pian ”hautakiviä” ilmestyi myös maahan. Ne olivat muotokuvilla varustettuja metallikylttejä, maahan laskettuja laattoja ja ristejä, satoja ja taas satoja muistomerkkejä, monet kaukaa tuotuja.

Levassovasta tuli todellinen kansan muistomerkki menehtyneille maanmiehille.

Aleksei Nikolajevitš Voltšonkov sai tietää, että joitain hänen sukulaisiaan ja saman kylän asukkaita oli teloitettu Leningradissa ja kenties haudattu aivan uudisasutuksen viereen. Hän alkoi työskennellä muistohautausmaalla ja toukokuun 7. päivänä 1992 hän pystytti sinne muistoristin.

Arkkitehdit, vainojen kohteiksi joutuneiden yhdistykset ja kaupungin johto antoivat tukensa aloitteelle hautausmaan kunnostuksesta. Niinpä pystytettiin muistomerkit vainojen uhreiksi joutuneille valkovenäläis-liettualaisille, venäläisille, puolalaisille, suomalaisille, juutalaisille, saksalaisille, pihkovalaisille, norjalaisille,

vologdalaisille, virolaisille, assyrialaisille, ukrainalaisille, latvialaisille, liettualaisille, italialaisille, novgorodilaisille, Goritskin luostarin nunnille, kuuromykillle, energia-alan ihmisille, katolisille, seitsemännen päivän adventisteille, muinaiskristillisen seurakunnan jäsenille sekä täydellistä raittiutta vaalineen ns. tšurikovilaisen uskonlahkon jäsenille.

Kesäkuun 6. päivänä 1993 kajahti kirkonkellojen ääni kellotornista, jonka hautausmaan työntekijät olivat pystyttäneet sen ensimmäisen johtajan V.M. Tabatšnikovin johdolla.

Lokakuun 30. päivänä paljastettiin juhlallisin menoin venäläis-ortodoksinen ja puolalais-katolinen muistomerkki. Samana päivänä entisessä vartiotuvassa avattiin suurista vainoista kertova näyttely, jonka oli suunnitellut vainojen uhrien järjestön jäsen L.A. Bartaševitš. Tästä päivämäärästä alkavat alueen vieraskirjan merkinnät.

Hautausmaalla kulkevat polut kunnostettiin syyskuussa 1995 ja vuoden 1996 keväällä. Lahjoituksena näitä töitä varten saatiin osa Lidija Tšukovskajan valtionpalkinnosta, joka myönnettiin hänelle hänen teoksestaan *Zapiski ob Anne Ahmatovoj* (Merkintöjä Anna Ahmatovasta). ”Astukoot ihmiset luotettavia polkuja”, lausui Lidija Tšukovskaja itse.

Kaupungin taiteellisen pääsuunnittelijan I.G. Uralovin johtama arkkitehtiryhmä suunnitteli alueen sisäänkäynnin ja sitä vastapäätä Gorskoje šosse -kadun puolella sijaitsevan maa-alueen.

Toukokuun 15. päivänä 1996 Pietarin kuvernööri A.A. Sobtšak paljasti muistomerkkin, joka kantaa nimeä *Totalitarismin Moolok*.

Vuonna 2008 Ritualnyje uslugi -yhtiö teki alueella laajan remontin. Uusinnan kohteina olivat aitaus (hautausmaan keskuspolun vasemmalle puolelle pystytettiin kappale alkuperäistä aitaa), ajoneuvovaja ja kellotorni.

Tältä näyttää tänään Levassovan tontti, hautausmaa, jonka kaltaisia ovat Butovo ja Kommunarka Moskovan, Kuropaty Minskin, Bykovnja Kiovan, Katyn Smolenskin, Mednoje Tverin, Dubovka Voronežin ja Zauralnaja Roštša Orenburgin lähellä sekä Kolpaševskij Jar Tomskin alueella, Sandarmoh ja Krasnyj Bor Karjalassa. Samankaltaisia teloitettujen, niin löydettyjen kuin kadonneiksi jääneidenkin, hautapaikkoja on useita.

A. Razumov

Suomalais-inkerialäiset muistomerkit, 2004, 1994

Latvialainen Terrorin uhreille -muistomerkki

Menehtyneitten ukrainalaisten muistomerkki

Liettuan katolisten muistoristi

Valkovenäläis-liettualainen muistomerkki

Leningradin assyrialaiden muistomerkki

Seitsemannen päivän adventistien muistomerkki

Italiaisten GULAG:in uhrien muistomerkki

Menehtyneitten norjalaisten muistomerkki

Tšurikovilaisen raittiusyhteisön jäsenten muistomerkki

*Poliittisissa vainoissa menehtyneitten
kuuromyökkien muistomerkki*

*Poliittisten vainojen uhreina menehtyneitten
energia-alan työntekijöiden muistomerkki*

*Muinaiskristillisen yhteisön
jäsenten muistolaatat*

LEVASSOVAN MUISTOHAUTAUSMAAN VIERASKIRJASTA

28. heinäkuuta 1996

Kirkko olisi paikallaan.

Gubatšev Sergei, Saratov.

4. toukokuuta 2001

Me, Primorskin kaupunginosan 58. koulun 9A-luokan opiskelijat, olimme pöyristyneitä tutustuessamme museoon ja hautausmaahan. Suuri kiitos teille, että olette säilyttäneet muistot syyttöminä kuolleista ihmisistä.

Me olemme taas 58. koulun 6A-luokalta.

Minä taas, Andrejeva Lena, itkin Stepanovin haudalla, jossa luki tällä tavalla: ”Etsin sinua kaikkialta, mutta olitkin lähellä. Tytär.”

Me tulemme kaikki yhdessä suremaan ja muistamaan.

Julia ja Anna.

On erittäin ikävä, ja tulemme muistamaan niiden ihmisten urotekoja, jotka ovat tänne haudattuja.

8. elokuuta 2002

Un gruppo da Roma che vuole ricordare, insieme ai Russi, la loro storia, la loro sofferenza. (Ryhmä Roomasta, joka haluaa muistaa venäläisten kanssa heidän historiaansa ja heidän kärsimyksiään.)

[Kymmenen allekirjoitusta]

10–13. elokuuta 2003

Jekaterinburgista. Tytär, Tatjana Georgijevna Slatjuhina (tyttönimi – Zolotnitskaja). Ystävälliset ihmiset, mm. Ginzburgski D.L. joka selvitti 54 kuoron ihmisen kohtalot, mm. isäni (Georgi Semjonovitš Zolotnitski), joka oli teloitettu 14.10.1937 ja haudattu täällä. Suuri kiitos Teille huolenpidosta ja huomiosta, sekä kuolleiden muistoista.

Isi! Olen taas täällä! Tällä kertaa, näkemiin. Isi, olen jäänyt yksin. Äitiä ei ole – kuoli vuonna 1991, ei tiennyt, että sinut teloitettiin. Jura oli sinulla. Kuoli vuonna 1996. Koitan pärjätä! Soitin kelloa, jotta kuulisit, tiedän että olet kuuro, mutta tunnet sen. Moikka.

2. marraskuuta 2003

Kiitos, että pidätte yllä kuolleiden virolaisten muistoja.

*Paul-Erik Rummo, Viron kansansuhteiden ministeri;
V. Härm Rummo.*

27. marraskuuta 2003

Iankaikkinen muisto ja suuri kumarrus isoisoisälleni ja isoisälleni Brekkan, norjalaisille Murmanskin alueelta.

Brekkan Lauri Fedorovitš.

1. helmikuuta 2005

Täällä lepäävät parhaat ihmiset, jotka teloitettiin, tuhottin neuvostohallinnon toimesta. Samoin täällä ovat teloittajat, ja he, jotka loivat tämän kirotn järjestyksen. Herranjumala, jospa tämä opettaisi meille edes jotain!

Daniil Granin.

6. kesäkuuta 2007

Me, opiskelijaryhmä Münchenin (Saksa) yliopiston Itä-Euroopan tutkimuksen laitokselta, tutustuimme hautausmaahan yhdessä venäläisten opiskelijoiden kanssa Historia toisen silmin katsottuna -projektin yhteydessä. Olemme kiitollisia teille siitä, että säilytätte näiden ihmisten historian ja ihailemme teidän omistautumistanne tähän työhön.

Katia.

11. heinäkuuta 2007

Luulen, että NKVD:n toimet koskettivat lähes yhtä montaa ihmistä, kuin toinen maailmansota. Isoisoiäni kuoli Solovkissa. Emme unohda.

[Ei allekirjoitusta]

11. elokuuta 2007

Tulin New Yorkista, jotta voisin tutustua historiaanne. Täällä tein sitä paljon. Venäläiset ihmiset ovat hyvin vahvoja, ja aion kirjoittaa siitä kun palaan Yhdysvaltoihin.

Thomas Callagan.

25. heinäkuuta 2008

Kiitos muistomerkin luojille siitä, että paikasta tuli elävä ja inhimillinen, eikä kasvoton ja virallinen, kuten monet muistomerkit. Täällä Levassovassa muistot aidosti elävät. Kuinka sääli, että tällä hautausmaalla vierailu ei kuulu koulujen opetussuun-

nitelmiin. Ikävää, että kasvatamme muistottomia lapsia.

E. Glikman (Moskova).

3. elokuuta 2008

Kiitos teille muistojen säilyttämisestä... Ilman niitä olemme vain pölyä tällä maalla.

Dalja Kuodite,

Liettuan kansanmurhan tutkimuslaitos.

23. lokakuuta 2008

Me, venäläisen runoilijan Boris Kornilovin kotiseutupaikkakuntalaiset, vierailimme täällä hänen luonaan tänään, surullisessa ja ikuisessa yksinäisyydessä Levassovan aukealla. Älköön ihmisvirta loppuko näiden hautojen luo.

*I. Lyseon opiskelijat Semjonovin kaupungista,
Nižni Novgorodin alueelta, sekä heidän opettajansa.*

[Viisi allekirjoitusta]

25. joulukuuta 2008

Voi, Venäjä!.. Surullista... Ikuiset muistot tapetuille!

Bartolomeus (Tšupov),

Nikolskin miesluostarin igumeni (Staraja Ladoga) veljien kanssa.

15. heinäkuuta 2009

Teloitetun rovasti Revenko P.:n lapsenlapset ja lapsenlapsenlapset. Olisi hyvä jos täällä olisi kappeli. Suuri kiitos muistomerkin työntekijöille muistomerkin ylläpidosta ja ystävällisyydestä kävijöitä kohtaan.

Revenko.

1. elokuuta 2009

Täällä lepää isoisoisäni. Miksi, kuka tarvitsi tätä kaikkea? Niin monta elämää, niin paljon kipua.

Heinonen E.A.

3. elokuuta 2009

Ukraina, äitimme! Kuinka paljon kukkiasi on maailmassa? Eläköön Ukraina! Kunnia sankareille!

Tatjana Kalina, Ternopol.

3. toukokuuta 2010

Tämä hautausmaa huolettaa paljon kaikkine hirvittävine väkivaltatekoineen viattomia ihmisiä kohtaan. Heillähän oli perheet ja sukulaiset, jotka myös kärsivät heidän kuolemista. Pitää ehdottomasti vaalia näiden ihmisten muistoja ja tapahtumia.

Pavlinova G.V., Kudinova L.V.

5. syyskuuta 2010

Kun isoisoisäni teloitettiin, mummi oli vain kolme kuukautta vanha. Hän ei koskaan nähnyt isäänsä. Ainoa asia, mikä jäi jäljelle oli tämän kirjoittama lause syytteessä: ”En pidä itseäni syyllisenä...”

Artemjev Efim Vasiljevitšin tytär ja lapsenlapset.

11. syyskuuta 2010

On hyvin raskasta käydä tällä paikalla, jossa lepää viattomien maanmiehiemme sieluja. Aivan kuin heidän sielunsa katsovat meitä ja pyytävät, ettei tätä enää toistuisi koskaan. Ikuinen kunnia näille ihmisille, jotka on haudattu tänne. Suuri kiitos täällä työskenteleville muistomerkin ylläpitäjille.

*Morotskin kansankuoro
Minskin alue Kletskin seutu, Valko-Venäjä.*

27. syyskuuta 2010

Rakas isäni, kävin uudestaan luonasi. Pääsenkö käymään uudestaan, en tiedä, olen kuitenkin jo niin vanha.

Sinun Lidasi (Belov Aleksandr Ivanovitš).

25. toukokuuta 2011

Kiitos kaikille Pietarin asukkaille, Sado Mihail Juhanovitšille (levätköön rauhassa), kuvanveistäjä Juri Džibrajevälle, kaikille assyrialaisille, jotka onnistuivat rakentamaan tuollaisen muistomerkin GULAG:in teloitusten uhreille. Me, nuori sukupolvi, emme koskaan unohda teitä!

Alja Minihta, Nora Perdesa, Žanna Muhatasova, Kiova – N.Y.

26. syyskuuta 2011

Vuonna 1938 isoisaisäni, diakoni Nikolai Petrovitš Tsvetkov, teloitettiin. Hänet vietiin Gruzinosta vuonna -37.

Znatnov, Nikolai Juljevitš.

Vuonna 1937 puolalainen isoisäni Mihail Jurkevits teloitettiin. Ehkä hän on täällä.

Znatnova, Natalja.

23. lokakuuta 2011

Suvorovolaiset tulivat komppaniana. Olimme hyvin järkyttyneitä siitä, kuinka epäinhimillisiä Stalin ja tämän kätyrit olivat.

Pietarin Suvorovin sotakoululaiset.

27. lokakuuta 2011

Rovasti Oleg Teor vieraili teloitettujen pihkovalaisten ristimuistomerkillä.

28. lokakuuta 2011

Iskorka-kerho muistaa täällä teloitettuja kuuroja (37 ihmistä). Iankaikkinen muisto heille.

Kiseljova, Truštšenkova. [Seitsemän allekirjoitusta]

22. huhtikuuta 2012

Iankaikkinen muisto kaikille teloitetuille.

Tšerepovets, Vologdan alue.

Savinov, Ivan Ivanovitšin sukulaiset Fjodorovon kylästä, Tšerepovetsin seudulta.

8. toukokuuta 2012

Vuodesta 1938 Levassovan maassa lepäävän syyttömänä tapetun Ulfeld Nikolai Fedorovitšin lapsenlapsi rukoilee hänen sielustaan, samoin kuin monen muun Moolokin tappaman ja kiduttaman sielusta.

[Allekirjoitus]

SUOMALAISTEN MUISTOMERKKIEN AUKIO

Vuonna 1937 jokainen Neuvostoliiton alueista oli saanut Moskovasta ohjeet, jotka koskivat keskitysleirien ja teloitusten järjestämisestä. Muiden joukossa tukahdutetta-viksi määriteltiin ns. ”kansalliset linjat”, joista yksi merkittävimmistä oli suomalaisten linja.

Vuosina 1937–1938 Leningradissa oli teloitettu yli 3000 suomalaista ”vakoojina, terroristeina, tuhotyön tekijöinä” 45:lta eri ”suomalaislistalta”. Teloituksen uhriksi joutui niin puna- kuin valkosuomalaisia, talonpoikia (Leningradin alueen 129 kansallisista kyläneuvostosta 64 oli suomalaisia) ja työläisiä. Yleisin syyte oli yhteydenpito rajan toisella puolella asuvien sukulaisten kanssa, mikä rinnastettiin vakoiiluun. Teloitettavien joukossa oli mm. suomalaisten sivistystalon, teatterin ja kirjapainon työntekijöitä.

Alun perin neuvostovalta kannusti vähemmistökulttuurien kehitystä. Kuitenkin 1930-luvun lopussa linja muuttui jyrkästi, ja vainon alle joutui kaikki epäilyttäväksi koettu.

Teloitettaviksi joutuivat niin laillisesti Neuvostoliittoon saapuneet (mm. Yhdysvalloista ja Kanadasta), kuin ne suomalaiset, jotka pakenivat Suomesta Karjalankannakselta Neuvostoliittoon jopa kokonaisin perhein paremman palkan ja elämän toivossa. Heistä monet olivat kuunnelleet Neuvostoliiton Suomeen lähettämiä radio-ohjelmia ja uskoivat pääsevänsä työläisten vapaaseen maahan. Arestin ja vankilassa tai karanteenileireissä olemisen jälkeen monet joutuivat viisivuotiskausien suurille rakennustyömaille (Nevdubstroj ja Svirstroj Leningradin alueella, Magnitogorskstroj ja Uralaluminstroj Uralilla, jne.), joissa elivät köyhää elämää vailla mitään oikeuksia. Vuoden 1938 jälkeen Suomesta rajan yli paenneet saivat heti 10 vuoden vankeustuomion tai heidät teloitettiin.

Ajan myötä Levassovaan on muodostunut suomalaisten muistomerkkien aukio. Ajatuksen tällaisesta aukiosta alun perin esitti Inkerin kirkon piispa Aarre Kuukauppi.

Inkerin liiton toimesta 15. lokakuuta 1994 paikalle on pystytetty kuvanveistäjä Oleg Novikovin suunnittelema muistomerkki, joka on hautausmaan ensimmäisiä suuria muistomerkkejä. Toinen suomalais-inkeriläinen muistomerkki pystytettiin kymmenen vuotta tämän jälkeen tekijöinään arkkitehti Roman Svirski ja kuvanveistäjä Tatjana Miloradovitš.

Vuosittain hautausmaalla vierailee tuhansia ihmisiä, joiden joukossa on teloitettujen sukulaisia, Pietarin ja Leningradin alueen asukkaita ja matkailijoita. Suomalaiset muodostavat yhden suurimmista ulkomaalaisista vierailuryhmistä.

A. Razumov

ВМЕСТЕ
ГОСПОДА БОГ
ОТ ЧЕТЫРЕХ
ВЕТОРОВ
ПРИНУДИЛИ
ИЗМЕНИТЬ
НА ЭТИХ МЕСТАХ
И ОНИ СКАЖУТ
ИЗБЕЖИМЫЕ

ЭТОТ ПАМЯТНИК УСТАНОВЛЕН
В ПАМЯТЬ О ФИНИХСКО-ВЕДЕНСКОМ
И ПОСЛЕДНИХ ВОЙНАХ
СОВЕТСКОГО РЕЖИМА

Matvei Bronšteiniin muistomerkki

Nikolai Olejnikovin muistomerkki

Nikolai Voznesenskin muistomerkki

Boris Kornilovin muistomerkki

KUVITUKSEN SELITE

Kansi, s. 1. Sisääntuloportti. Kuva: V. Mekler.

Kansi, s. 2. Totalitarismin Moolok -muistomerkki. Paljastettu Pietarin kaupunginjohtajanviraston toimesta 15. toukokuuta 1996. Kuvanveistäjät: N. Galitskaja, V. Gambarov. Kuva: V. Mekler.

S. 2. Kellotorni. Asennettu Ritualnyje uslugi -yrityksen toimesta v. 2008 edellisen kellotornin sijaan. Edellisen kellotornin asennutti 6. kesäkuuta 1993 Perustele-mattomien vainojen uhrien yhdistys. Alkuperäisen suunnitelman tekijä: A. Leljakov. Kello valettiin Monumentskulpura-tehtaalla vuonna 2003 Venäjän rauhansäätiön Leningradin alueyhdistyksen varoilla. Kuva: A. Razumov.

S. 4. Muistokivi. Ensimmäinen kuolleiden muistotilaisuus. Jumalanpalvelusta johtavat isä Aleksandr Ranne ja diakoni Andrei Tšižov. 21. lokakuuta 1989. Kuva: V. Mekler.

S. 6. Hautausmaan aita (sisäpuolelta) ja koiravartiopolku. Kesäkuu 1990. Kuva: A. Razumov.

S. 6. Entinen vartiorakennus. Kesäkuu 1990. Kuva: A. Razumov.

S. 7. Matkalla ensimmäiseen muistotilaisuuteen. 21. lokakuuta 1989. Vasemmalla metallinen halli, joka myöhemmin purettiin. Kauempana varasto-autohalli. Kuva: V. Mekler.

S. 7. Ensimmäisiä vierailijoita. 21. lokakuuta 1989. Kuva: V. Mekler.

S. 8. Asiakirja metsäpalstan luovuttamisesta ”erityistarkoituksiin”. 1938. FSB:n Pietarin ja Leningradin läänin hallintoviraston arkisto.

S. 10. ”Huvilan” pohjapiirros, johon on merkitty hautaamisten ajankohdat ja haudattujen lukumäärät. 1960-luku. FSB:n Pietarin ja Leningradin läänin hallinto-viraston arkisto.

S. 11. NKVD:n hautausalue suomalaisella topografikartalla, 1943. Alue on merkitty aidatuksi havumetsäksi. Kaakon puolelta tonttiin liittyy kasarmialue, tämän vieressä on Levassovan lentokentän alue.

Lähde: http://mapy.mk.cvut.cz/data/Finsko-Finlandia/Karjala/cd2/kartat/topografinen_20000/403205.jpg.

S. 11. Alueen pohjapiirros, johon merkitty hautojen väliset rajat (määritetty maaperässä havaittujen epätasaisuuksien perusteella). 1990. A.N. Olejnikovin arkisto.

S. 12. Veräjä ja aitaus (sisältäpäin). Veräjän oikealla puolella on metalliset tikapuut ulkoviartiointia varten. 2008. Kuva: A. Razumov.

S. 12. Ajoneuvovaja ennen kunnostusta. 2008. Kuva: A. Razumov.

S. 13. Hälytyskello vartiorakennuksen katon alla. Naru on vedetty portille ja viety aidan ulkopuolelle aidassa olevan raon läpi. Kuva: V. Mekler.

S. 13. Entinen vartiorakennus (tällä hetkellä hallinto- ja museorakennus) nykyisessä kunnossaan. Kuva: V. Mekler.

S. 14. Muistojumalanpalvelus. 30. lokakuuta 2011. Palvelusta johtaa rovasti Vladimir Sorokin. Pietarin Ruhtinas Vladimirin kirkon pyhäkoulun lapset lukevat uusmartytyrien nimiä. Kuva: V. Mekler.

S. 14. A.N. Voltšonkovin tekemä katettu muistoristi. Pystytetty hautausmaan keskelle 7. toukokuuta 1992. Vuonna 1993 se siirrettiin sisäänkäynnin viereen. *Kuva: V. Mekler.*

S. 15. Venäläis-ortodoksinen muistomerkki. Memorial-yhdistyksen pystyttämä, siunattu 30. lokakuuta 1993. Tekijä: D. Bogomolov. Kivessä lukee: ”Ja luo heille iankaikkinen muisto.” *Kuva: N. Mironov.*

S. 16. Neuvostoliiton katolilaisten muistomerkkin vihkimistilaisuus, 28. lokakuuta 2010. Mikrofonin äärellä arkkipiispa Pavel Pezzi, ja vierellä isä Krzysztof Pożarski. *Kuva: isä K. Pożarski.*

S. 16. Neuvostoliiton katolilaisten muistomerkki – piispoille, papeille, munkeille ja maallikoille, kaikkia menoja noudattaville ja kaikista kansoista oleville poliittisten vainojen uhreille. Tekijä: isä Krzysztof Pożarski. Teksti ristin alla: ”Suurempaa rakkautta ei kukaan voi osoittaa, kuin että antaa henkensä ystäviensä puolesta (Johannes 15:13).” *Kuva: V. Mekler.*

S. 17. Puolalais-katolinen muistomerkki. Paljastettu 30. lokakuuta 1993 Puolan tasavallan pääkonsulaatin ja Polonia-yhdistyksen myötävaikutuksella. Muutettu vuonna 1998. Idea: L. Piskorski. Suunnitelma: A. Masjanis. Tekstit puolaksi ja venäjäksi, kivessä: ”Annamme anteeksi ja antakaa anteeksi”, stellassa: ”Vuosina 1937–1938 teloitettujen puolalaisten joukkovainojen uhrien muistolle. Maanmiehet.” *Kuva: V. Mekler.*

S. 18. Pastori Peeter Kaldur vihkimässä syyttöminä Stalinin vainoissa menehtyneitten virolaisuhrien muistomerkkiä. Pystytetty 30. lokakuuta 1999 Viron kulttuuriministeriön ja Viron Pietarin pääkonsulaatin myötävaikutuksesta. Tekijät: V. Sidorenko, H. Adamson. *Kuva: P. Pillak.*

S. 19. Venäjän saksalaisten muistomerkki. Pystytetty tammikuussa 1998 Pietarin saksalaisyhdistyksen aloitteesta, siunattu 23. toukokuuta 1998. Perustuskivi asennettu 2010. Tekijä: V. Muratov. Teksti kivessä: ”Venäjän saksalaisille. An deutsche Russlands. Ihr seid immer mit uns (Olette aina kanssamme).” *Kuva: V. Mekler.*

S. 19. Menehtyneitten juutalaisten muistomerkki. Pystytetty 27. lokakuuta 1997 Venäjän juutalaiskongressin Pietarin jaoston aloitteesta. Tekijä: E. Zaretski. Teksti: ”Ylistetty Olkoon Sinä Jumala, joka antaa elämän.” *Kuva: V. Mekler.*

S. 20. Rovasti Oleg Teor siunaamassa teloitettujen pihkovalaisten muistomerkkiä 11. syyskuuta 2011. *Kuva: Ju. Dzeva.*

S. 20. Teloitettujen pihkovalaisten muistomerkki. Pystytetty Memorial-yhdistyksen pihkovalaisen jaoston myötävaikutuksesta. Tekijät: Je. Vagin, A. Seljutin (Pihkovan seppäpiha). *Kuva: Ju. Dzeva.*

S. 20. Syyttä tapettujen novgorodilaisten uhrien vainojen muistomerkki. Pystyttänyt Novgorodin läänin rehabilitoitujen järjestö. Paljastettu ja siunattu 5. syyskuuta 2006. Tekijä: V. Martšenkov. *Kuva: V. Mekler.*

S. 21. Leušinskojen luostarin edustuston viimeisen kirkkoherran, rovasti Fjodor Okunevin muistomerkki. Pystytetty 4. toukokuuta 2003, siunattu 21. toukokuuta 2003. Idea: rovasti Gennadi Belovolov. *Kuva: V. Mekler.*

S. 21. Kumarrusristi Goritskin Ylösnousemuksen naisluostarin nunnien autuaalle muistolle. Pystytetty 31. lokakuuta 1999, siunattu 6. marraskuuta 1999. Tekijä: isä Aleksei Fomitšjov. *Kuva: V. Mekler.*

s. 21. Menehtyneitten vologdalaisten muistomerkki. Pystytetty ja paljastettu 30. lokakuuta 2010 Koillisen federatiivisen piirin Vologdan läänin edustuston aloitteesta ja Pietarin Vologdan kotiseutuyhdistyksen rahoittamana. Idea: V. Poljanski. Arkkitehti: I. Makarova. Toteuttaja: V. Bobrov. Teksti: ”Vologdalaisille, jotka menehtyivät vainojen vuosina 1937–1938. Kotipaikkakuntalaisilta”. *Kuva: V. Poljanski.*

s. 22–23. Muistomerkkien sijainti hautausmaalla. Graafinen kartta: T. Oznobišina.

s. 26. Suomalais-inkeriläiset muistomerkit.

Idea: Inkerin kirkon piispa Aarre Kuukauppi. *Kuva: V. Mekler.*

Vasemmalla 22. lokakuuta 2004 pystytetty muistomerkki. Tekijät: R. Svirski, T. Miloradovič. Tekstit:

”Näin sanoo herra Jumala: Tule, henki, tule taivaan neljältä tuulelta ja menenäihin surmattuihin, niin että heräävät eloon (Hezekiel 37:9)”, ”Tämä muistomerkki on pystytetty niiden suomalaisten muistolle, jotka surmattiin ja jotka menehtyivät neuvostovallan aikana”.

Oikealla 15. lokakuuta 1994 Inkerin liiton pystyttämä muistomerkki. Tekijä: O. Novikov. Teksti:

”Näin sanoo Herra Jumala näille luille: Minä annan teihin hengen, niin että te heräätte eloon (Hezekiel 37:5)”.

s. 26. Terrorin uhreille -muistomerkki, pystyttäjänä Pietarin latvialaisyhdistys. Paljastettu ja siunattu 5. kesäkuuta 2004. Taottu ristikkoaita risteineen pystytetty 30. lokakuuta 2010. Tekijä: G. Lindenberg. Kynttilälajan luovutti Riiasta Latvian evankelis-luterilainen kirkko v. 2011. *Kuva: V. Mekler.*

s. 26. Menehtyneitten ukrainalaisten muistomerkki. Pystytetty 13. elokuuta 2001, pystyttäjänä Pietarin ukrainalainen kansallis-kulttuurinen yhdistys. Uudistetun muistomerkkin pystytti T.G. Ševtšenkon ukrainalainen toverikunta, ja sen siunasi 24. kesäkuuta 2012 rovasti Vladimir Sorokin. Suunnitelma: V. Kosenko. Valmistaja: Laivanrakennusyhtiö Almaz oy. Teksti: ”Ikuinen muisto syyttä murhatuille ukrainalaisille”. Teksti jalustassa: ”Ukrainalaisille, totalitaarisen bolševikkivallan uhreille, jotka teloitettiin vuosina 1937–1939”. *Kuva: V. Mekler.*

s. 27. Liettualainen katolinen muistoristi. Vilnan itsehallinnon lahjoittama. Paljastettu ja siunattu 3. syyskuuta 2004. Tekijä: G. Puzaraskas. Teksti: ”Lietuviams negrizusiems į tėvynė (Lietuallaisille, jotka eivät palanneet kotiin).” *Kuva: V. Mekler.*

s. 27. Valkovenäläis-liettualainen muistomerkki. Pystyttäjinä olivat Valko-Venäjän yhteiskunnallis-kulttuurinen toverikunta ja Pietarin liettualainen kotiseutuyhdistys, tukenaan Memorial-yhdistys ja Perustelemattomien vainojen uhrien yhdistys. Avattu 8. toukokuuta 1992 seremoniassa, jossa olivat läsnä niin katolinen kuin ortodoksinen pappi sekä Suuren horaalisynagogan kanttori. Uudistettu muistomerkki paljastettiin 24. kesäkuuta 2012. Tekijät: A. Razumov, I. Tšernjakevitš. *Kuva: V. Mekler.*

s. 27. Leningradin assyrialaisille -muistomerkki. Pystytetty 27. elokuuta 2000. Tekijät: Ju. Džibrajev, M. Sado. *Kuva: V. Mekler.*

Teksti kivisen kirjan aukeamalla: ”Leningradin assyrialaisille, jotka teloitettiin ja kidutettiin GULAG:issa Stalinin vainojen vuosina. Sukulaisilta ja heimoveljiltä rakkaudella ja rukouksella. 27.08.2000.” Teksti kirjan kannessa: ”Assyrialainen martirologi. Pietari, 2000.”

Stellassa on 51:n teloitetun ja kahdeksan GULAG:issa kuolleen nimet. Teksti
stellan kääntöpuolella:

”Ei pysty laskemaan menetyksiä, ei unohtaa

.....
Ei millään pestä pois – eikä anteeksi anneta.

Niin kuin ei anteeksi anneta kärsimyksiä, ei verta

Ei vapinaa ristillä

Kaikkien, Kristuksessa tapettuja...”

I.A. Bunin, 1922

S. 27. Seitsemännen päivän adventistien muistomerkki. Pystytetty 7. lokakuuta
2007. Tekijät: G. Pejtsjev, P. Kudelitš, N. Tarasova. Kuva: V. Mekler.

Teksti kiven jalustassa: ”...ole uskollinen kuolemaan asti, niin minä annan sinulle
voitonseppeleeksi elämän (Ilm. 2:10)”, ”...joka uskoo minuun, saa elää, vaikka
kuoleekin (Joh. 11:25).”

Tekstit pieneissä kivissä lähistöllä: ”Arefjev N.M.”, ”Kitšajev G.V.”,
”Kotyhov F.M.”, ”Pletzer A.A.”, ”Tapunova P.L.”, ”Teppone V.M.”.

S. 28. Muistomerkki GULAG:in italialaisuhrien muistolle. Paljastettiin
29. kesäkuuta 2007, pystyttäjänä Pietarin kaupunginhallinto, Milanon
kaupunginjohtajan-virasto, milanolainen Vanhurskaiden puutarha -toimikunta ja
Venäjän kansallis-kirjaston Vozvraštšjonnyje imena (Palautetut nimet) -keskus.
Alkuperäinen idea: G. Nissim, F. Bigazzi, A. Razumov. Arkkitehti: A. Bakusov.
Kuvanveistäjä: B. Petrov. Kuva: V. Mekler.

Tekstit venäjäksi ja italiaksi: ”Pietari ja Milano muistelevat tuhansia italialaisia,
karkoitettuja antifasisteja, jotka muuttivat paremman elämän toivossa, Krimin
italialaisyhteisön jäseniä, joita vainottiin Neuvostoliitossa, jotka menettivät vapautensa
ja jotka lähetettiin GULAG:iin tai teloitettiin stalinismin vuosina.”

S. 28. Menehtyneitten norjalaisten muistomerkki. Pystytettiin 30. lokakuuta 1998,
pystyttäjänä Norjan kuningaskunnan Pietarin pääkonsulaatti. Tekijä: U. Ahmedov.
Kuva: V. Mekler.

Teksti:

Aldri redd for mørkets makt.

Stjernene vil lyse.

(Ei ole pelkoa pimeyden vallan edessä,

Tähdet antavat valoa.)

[Christian Richardt]

S. 28. Tšurikovilaisen raittiusyhteisön jäsenten muistomerkki. Pystytetty ja siunattu
24. kesäkuuta 2012. Suunnittelijat: A. Blinov, E. Blinova.

Teksti kivessä: ”Iankaikkinen muisto veli Ioann Tšurikoville ja kaikille
raittiusmiehille, jotka menettivät henkensä Kristuksen uskon ja raittiin elämän puolesta
ajojahdin vuosina.

Te annoitte sydänten lyönnit,

Raittiuden, totuuden, valon puolesta

Te vastaanotitte Kristuksen Sanan

Teidän sielussanne ei ole kuolemaa.”

- S. 29. Kuuromyökkien muistomerkki. Tekijät: Pietarin kuuromyökkien yhdistyksen työntekijät V. Sytšjov, B. Novosjolov. Paljastettu: 29. lokakuuta 2008. *Kuva: V. Mekler.*
Teksti: ”Valoisa muisto kuuromykkille – poliittisten vainojen uhreille. 1937.”
- S. 29. Voimatalouden työntekijöille – poliittisten vainojen uhreille -muistomerkki. Stelloissa on 157 voimatalouden teloitettujen työntekijän nimeä. Pystytetty 30. lokakuuta 2008 Lenenergo oy:n aloitteesta. Idea: A. Vorobjov. Arkkitehti: A. Bakusov. Kuvanveistäjä: B. Petrov. *Kuva: V. Mekler.*
- S. 29. Muinaiskristittyjen seurakunnan jäsenten muistolaatat. Muinaiskristittyjen seurakunnan asentamia.
- S. 30. Nimetön ”hautakivi”. Kesäkuu 1990. *Kuva: A. Razumov.*
- S. 35. Suomalais-inkeriläinen muistomerkki, 2004. *Kuva: K. Pożarski.*
- S. 36–37. ”Hautakiviä”. *Kuvat: N. Balatskaja, P. Medvedev. Panoraama: P. Medvedev. Kollaasi: S. Bogorodski.*
- S. 38. Matvei Petrovitš Bronšteinin muistomerkki. L. Tšukovskajan pystyttämä v. 1995. Tekijä: V. Buhajev. *Kuva: V. Mekler.*
- S. 38. Nikolai Makarovitš Olejnikovin muistomerkki. Pystytetty 2007 A.N. Olejnikovin toimesta. *Kuva: V. Mekler.*
- S. 38. Nikolai Aleksejevitiš Voznesenskin muistomerkki. Perheen pystyttämä v. 1998. *Kuva: A. Razumov.*
- S. 38. Boris Petrovitš Kornilovin muistomerkki. *Kuva: A. Razumov.*
- S. 44. Kaikkien pyhien, Pietarin mullassa riemuinneiden muistokappeli. Tekijä: T. Oznobišina. Arkkitehtuurihahmotelma: Pietarin arkkitehtuuri-instituutti ja Pietarin Lenproektrestavratsija -instituutti. 3D-malli: A. Nikolajev.

KAIKKIEN PYHIEN, PIETARIN MULLASSA RIEMUINNEIDEN MUISTOKAPPELIN SUUNNITELMA

On kulunut jo 20 vuotta Levassovan muistohautausmaaksi hyväksymisestä sekä ensimmäisestä kuolleiden puolesta järjestetystä sielunmessusta.

Aluksi arkkitehdit ja taiteilijat olivat suunnitelleet muistomerkiksi kappelia. Paikka valittiin niin, että se olisi lähellä sisäänkäyntiä, eikä sijaitisi hautojen päällä. Kaupungilla ei kuitenkaan ollut varaa kappeliin. Myöskään hallintorakennukseen ei ollut rahaa – vartiorakennuksestahan on määrä tulla museo ajan myötä.

Ajatusta kuitenkin pidettiin yllä. ”Kirkko olisi paikallaan!” – näin kirjoitti eräs vierailija vuonna 1996, sen jälkeen kun alue laitettiin kuntoon ja paikalle pystytettiin Totalitarismin Moolok -muistomerkki. Nykyään tällaisia kirjoituksia on paljon. Ajan myötä idea sai yhä enemmän näkyvyyttä.

Hautausmaalla järjestetään perinteisesti sielunmessu 30. lokakuuta, Teloitusten uhrien muistopäivänä. Paikalla on tuolloin satoja vierailijoita, ja alue on koristeltu seppelein ja kynttilöin. Kuolleiden nimiä luetaan.

Jo kymmenen vuoden ajan joka helmikuussa juhlitaan myös Venäjän uusmarttyyrien ja tunnistajien kokouksen päivää. Hautausmaalle saapuu tuolloin

paljon pyhiinvaeltajia pietarilaisista seurakunnista, näiden lisäksi paljon lapsia ja nuoria. Sielunmessun jälkeen jaetaan piirakoita koreista. Lumi ja muistot tuovat valoa.

Aloimme pohtia mahdollisuutta rakentaa muistokappeli – kaikilla meistä oli nimittäin sukulaisia teloitettu. Päätimme, että asia on yhteinen ja avoin ja kerroimme siitä Ruhtinas Vladimirin kirkon nettisivuilla.

Vuonna 2010 Pietarin arkkitehtuuri-instituutti ja Pietarin Lenproektrestavratsija-instituutti valmistivat kappelista alustavan suunnitelman. Muistokappelin sisäpinta-ala oli suunnitelmassa 12x12 metriä. Alle suunniteltiin muistotila, jossa olisi kirjasto, teloitettujen kuvia ja sähköinen Muistin kirja. Kappelissa olisi viileä kesällä ja lämmin talvella.

Suunnitelma esiteltiin Venäjän kansalliskirjastossa vuonna 2010 Leningradin martirologin 10. osan julkistamistilaisuuden yhteydessä.

Rahaa rakentamiseen kerätään kolehdin ja lahjoitusten avulla. Asensimme Ruhtinas Vladimirin kirkkoon keräyslippaan ja avasimme erillisen lahjoitustilin.

Vuonna 2011 Pietarin poliittisten vainojen uhrien oikeuksien palauttamiskomissio päätti, että kappelin rakentamisella on erityistä sosiaalista ja kulttuurista merkitystä.

Pyhäinpäivänä 24. huhtikuuta 2012 Levassovan hautausmaalla järjestettiin Jumalallinen liturgia.

Toivotamme kaikki tervetulleiksi yhteistyöhön kappelin rakentamista varten.

Rovasti Vladimir Sorokin, Ruhtinas Vladimirin kirkon ja Levassovan hautausmaalle rakennettavan Kaikkien pyhien, Pietarin mullassa riemuinneiden muistokappelin kirkkoherra.

Ljutsija Bartaševitš, Pietarin viattomien teloitusten uhrien yhdistyksen puheenjohtaja.

Nikolai Žuljov, lääketieteen tohtori, Venäjän Federaation palkittu lääkäri.

Kira Litovtšenko, projektin arkkitehti-konsultantti.

Tatjana Oznobišina, arkkitehti, projektipäällikkö.

Anatoli Razumov, Venäjän kansalliskirjaston yhteydessä toimivan Vozvraštšjonnyje imena (Palautetut nimet) -keskuksen johtaja.

Sergei Hahajev, Pietarilaisen Memorial-yhdistyksen puheenjohtaja.

Vladimir Šnitke, Pietarin poliittisten vainojen uhrien oikeuksien palauttamiskomission varapuheenjohtaja.

Nikolai Jurgenson, Pietarin viattomien teloitusten uhrien yhdistyksen jäsen.

Kappelin rakentamista varten perustetun hyväntekeväisyystilin tiedot löytyvät

Ruhtinas Vladimirin kirkon nettisivuilta:

<http://www.vladimirskysobor.ru/>

Levassovan muistohautausmaa on avoinna joka päivä kello 9–18.

Postiosoite: Россия, 194361, С.-Петербург, пос. Левашово, Горское шоссе, д. 143.
Puhelinnumero: +7 812 594-95-14

Hautausmaalle pääsee lähijunalla Pietarin Suomen asemalta Levassovan (Levašovon) asemalle,
josta busseilla 75 tai 84 Gorskoje šosse, 143 -pysäkillä;
tai bussilla 75 Prospekt Prosveštšeniya -metroasemalta.

Pietarin kaupunki järjestää vuosittain Poliittisten vainojen muistopäivänä
30. lokakuuta bussikuljetuksia Levassovaan ja järjestää seppelien asettamistilaisuuden.

Kesäkuun ensimmäinen lauantai on myös perinteinen vierailupäivä
Levassovan hautausmaalla

Venäjän uusmarttyrien ja tunnustajien kokouksen päivänä
(helmikuun ensimmäinen sunnuntai)
ja pyhäinpäivänä (kolmas sunnuntai Helluntaista)
Levassovaan saapuu pyhiinvaeltajia Pietarin eri seurakunnista.

Valmistuttaja: Vozvraštšjonnye imena (Palautetut nimet) -keskus, joka toimii
Venäjän kansalliskirjaston yhteydessä: <http://www.vizs.nlr.ru>; puh. +7 812 718-86-18

Työryhmä: L.A. Bartaševitš, S.V. Bogorodski,
Ju.P. Gruzdev, T.N. Oznobišina,
A.N. Olejnikov, A.Ja. Razumov.
Teksti ja kokoaminen: A.Ja. Razumov.

Kääntäjät: E. Laaksonen, Y. Birjulin, G. Fedorets.

Kuvat: H.M. Balatskaja, P.A. Medvedev, V.M. Mekler,
N.A. Mironov, P. Pillak, A.Ja. Razumov.
Sähköinen kuvamateriaali: N.A. Mironov.
Kuvitus: S.V. Bogorodski.

Julkaisija: Ruhtinas Vladimirin kirkko.
Julkaistu lahjoituksilla.

Venäjän kansalliskirjaston kustantamo
Pietari 2013